

Social-, Børne- og Integrationsministeriet
Kontor for Familieret
J.nr. 2013-1219
bgn

20. december 2013

**Forslag
til**

Lov om ændring af adoptionsloven

(Adgang for samlevende til at adoptere sammen)

§ 1

I adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 392 af 22. april 2013, som ændret ved § 24 i lov nr. 647 af 12. juni 2013 og § 2 i lov nr. 652 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 4 a, stk. 2, indsættes efter ”ægtefælles”: ”eller samlevers”.
2. I § 5, stk. 2, indsættes efter ”ægtefæller”: ”eller samlevende”.
3. I § 5 a, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:
”Tilsvarende kan den ene part under et samliv adoptere den anden parts barn eller adoptivbarn.”
4. I § 5 a, stk. 2, indsættes efter ”ægtefælles”: ”eller samlevers” og efter ”omstødelse, ”: ”eller er samlivet ophævet.”.
5. I § 8, stk. 1, ændres ”ægtefælle ellers partners” til: ”ægtefælles eller samlevers”.
6. I § 16, stk. 2, ændres ”ægtefællerne eller de tidligere ægtefæller” til: ”ægtefællerne, de tidligere ægtefæller, de samlevende eller de tidligere samlevende.”.
7. I § 20, stk. 1, indsættes efter ”ægtefæller”: ”eller samlevende”.
8. I § 29, stk. 1, indsættes efter ”ægtefælle”: ”eller samlever”.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning og baggrund**
- 2. Lovforslagets formål**
- 3. Adgang for samlevende til at adoptere sammen**
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser
 - 3.3. Den foreslåede ordning
- 4. Ligestillingsmæssige konsekvenser**
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
- 7. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 8. Miljømæssige konsekvenser**
- 9. Forholdet til EU-retten**
- 10. Hørte myndigheder, organisationer m.v.**
- 11. Sammenfattende skema**

1. Indledning og baggrund

Det fremgår af § 5 i adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 392 af 22. april 2013 med senere ændringer, at personer, der er gift, kun kan adoptere sammen, ligesom det er en forudsætning for at adoptere sammen, at man er gift. Et par, der lever sammen uden at være gift, kan således ikke adoptere sammen. Det samme gælder i relation til stedbarnsadoption efter lovens § 5 a.

Under hensyn til udviklingen i familiemønstrene siden 1972, hvor adoptionsloven trådte i kraft, foreslås det med dette lovforslag, at der indføres adgang for samlevende til at adoptere sammen.

2. Lovforslagets formål

Det er kun personer, der er gift med hinanden, der kan adoptere sammen. Et par, der lever sammen uden at være gift, kan således ikke adoptere sammen. Hertil kommer, at stedbarnsadoption kun er mulig, når en ægtefælle adopterer den anden ægtefælles barn, eller under visse betingelser adopterer en tidligere ægtefælles barn.

En person, der lever sammen med en anden person uden at være gift med denne, kan ikke adoptere samleverens barn med den virkning, at barnet bliver deres fælles barn. Med dette lovforslag foreslås det, at der indføres mulighed for, at samlevende på lige fod med ægtefæller kan adoptere sammen, herunder adoptere den andens barn (stedbarnsadoption).

3. Adgang for samlevende til at adoptere sammen

3.1. Gældende ret

Efter § 5 i adoptionsloven (lovbekendtgørelse nr. 392 af 22. april 2013 med senere ændringer) kan personer, der er gift, kun kan adoptere sammen, ligesom det er en forudsætning for at adoptere sammen, at man er gift. Et par, der lever sammen uden at være gift, kan således ikke adoptere sammen.

Samtidig er stedbarnsadoption kun en mulighed, når en ægtefælle adopterer den anden ægtefælles barn. En person, der lever sammen med en anden, uden at være gift med denne, kan ikke adoptere samleverens barn med den virkning, at barnet bliver deres fælles barn.

Det er også muligt at stedbarnsadoptere en afdød ægtefælles barn. Der kan endvidere gennemføres stedbarnsadoption efter skilsmisse, men det er da en betingelse, at den, der ønskes adopteret, er myndig.

I forhold til godkendelse til fremmedadoption vil ansøgernes civile status så vidt muligt blive søgt afklaret under fase 1 af godkendelsesforløbet. Godkendelsesforløbet er inddelt i 3 faser. I fase 1 skal de generelle betingelser for at blive godkendt undersøges, i fase 2 deltager ansøgerne i et adoptionsforberedende kursus, og i fase 3 foretages en vurdering af, om ansøgerne efter en individuel vurdering må anses for egnede til at adoptere. Hvis ansøgerne afslutter fase 1 uden at have indgået ægteskab, skal statsforvaltningen eller adoptionsrådet i forbindelse med tilkendegivelsen om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte, samtidig gøre ansøgerne opmærksomme på, at en endelig godkendelse som adoptanter vil forudsætte, at ansøgerne indgår ægteskab. Kravet om, at ansøgerne er gift, skal således først være opfyldt på tidspunktet for godkendelsen efter fase 3. Et ugift par vil derfor kunne indgive ansøgning om godkendelse som adoptanter, og vil – hvis de øvrige betingelser er opfyldt – kunne godkendes som adoptanter, hvis de på tidspunktet for adoptionsrådets afgørelse om godkendelse er blevet gift.

Efter § 25 i adoptionsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 807 af 21. juni 2013) er det endvidere for ægtepar en forudsætning for at kunne adoptere, at de har levet sammen i mindst 2½ år, når de ansøger om at blive godkendt som adoptanter. Samlivskravet er således i forhold til godkendelse til fremmedadoption en af de generelle betingelser, som skal være opfyldt i fase 1, jf. ovenfor, og dette krav skal sikre, at ansøgerne lever i et stabilt parforhold, hvilket anses for at være en forudsætning for et gunstigt adoptionsforløb. Det kræves normalt, at ansøgerne i mindst 2½ år har haft fælles folkeregisteradresse. Efter omstændighederne kan der lægges vægt på oplysninger af anden art, men ansøgernes egne oplysninger om samlivets varighed kan ikke alene begrunde, at samlivskravet anses for opfyldt. Ved stedbarnsadoption er det som udgangspunkt en forudsætning, at adoptanten har boet sammen med både barnets forælder og barnet i en periode på mindst 2½ år. Baggrunden for dette krav er – som ved fremmedadoptioner – at familien har opnået den nødvendige stabilitet, men også at ønsket om adoption er en velovervejet beslutning baseret på erfaring fra flere års samliv som familie.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, vil samlivskravet kunne fraviges. I forhold til godkendelse til fremmedadoption vil det eksempelvis kunne være tilfældet, hvis ansøgerne har mødt hinanden i en relativt sen alder og derefter hurtigt har fundet ud af, at de ikke kan få biologiske børn sammen. I det tilfælde vil samlivskravet kunne kollidere med aldersbetingelserne i § 26 i adoptionsbekendtgørelsen, hvorefter ansøgerens alder på ansøgningstidspunktet ikke må overstige barnets alder med mere end 42 år. Der gælder ingen regler for den maksimale aldersforskel ved stedbarnsadoptioner. Det vil dog også være muligt efter en konkret vurdering at fravige samlivskravet i forhold til denne type adoptioner, navnlig hvis der foreligger en situation,

hvor adoptionen ikke kan vente, eksempelvis fordi barnets forælder er ramt af en livstruende sygdom.

Efter § 18 i adoptionsloven kan et adoptivforhold ophæves, hvis adoptanten og adoptivbarnet er enige om ophævelse. Er barnet mindreårigt, kan adoptivforholdet dog kun ophæves, hvis adoptanten og adoptivbarnets oprindelige forældre er enige om det, og hvis ophævelsen skønnes at være bedst for barnet. I så fald genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige forælder og dennes slægt. Ved vurderingen af, om ophævelse er bedst for barnet, når det er mindreårigt, lægges der bl.a. vægt på barnets alder, den forudgående kontakt mellem de oprindelige forældre og barnet, og sagens konkrete omstændigheder i øvrigt.

3.2. Social-, børne- og integrationsministerens overvejelser

Kravet om ægteskab som en forudsætning for at adoptere synes at afspejle en familieopfattelse, som ikke modsvarer den almindelige familiedannelse. Det er således ligeså almindeligt at være ugifte samlevende forældre som at være forældre, der er gift. Der vil således være en række situationer, hvor det trods et måske endog særdeles veletableret samliv ikke er muligt at blive godkendt som adoptanter til fremmedadoption, ligesom der også vil være situationer, hvor en stedbarnsadoption på grund af kravet om ægteskab ikke er muligt trods mange års samliv, herunder også med barnet.

Mulighederne for at adoptere – enten i form af fremmedadoption eller som stedbarnsadoption – bør være i tråd med de almindelige familiemønstre, således at ægtefæller og samlevende har samme mulighed for at adoptere.

3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at adoptionsloven ændres, sådan at det ikke længere er en forudsætning for adoption, at ansøgerne er gift med hinanden. Det afgørende set ud fra hensynet til barnet må være, at der er tale om et stabilt forhold. Dette hensyn varetages efter de gældende regler af kravet om, at ansøgerne har samlevet i mindst 2 ½ år.

Reglerne om adoption for ægtefæller foreslås dog ikke overført til samlevende for så vidt angår bestemmelsen i § 5, stk. 1, hvorefter den, som er gift, kun kan adoptere sammen med sin ægtefælle.

Det foreslås, at denne bestemmelse ikke skal finde anvendelse på samlevende.

Det vil endvidere fortsat være muligt at søge om godkendelse som eneadoptant, selvom man er samlevende. I så fald gælder samme praksis som hidtil, hvor samleveren dog skal opfylde de objektive krav til godkendelse.

Samlevende, der får en godkendelse til adoption af de danske myndigheder, vil fortsat skulle opfylde kravene fra det land, hvorfra de ønsker at adoptere et barn, et såkaldt afgiverland. Hvis et afgiverland stiller krav om ægteskab, må de godkendte samlevende ansøgere vælge et andet land at adoptere fra.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Forslaget om at give ugifte samlevende mulighed for at adoptere sammen (herunder stedbarnsadoptere) på samme måde som ægtefæller vil medføre øget ligestilling mellem ægtefæller og ugifte samlevende.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner. Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Samlevende vil fremover på lige fod med ægtefæller få mulighed for at adoptere sammen, herunder adoptere den andens barn (stedbarnsadoption).

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

AC Børnehjælp, Adoption & Samfund, Adoptionsnævnet, Advokatrådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, DanAdopt, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Dansk Socialrådgiverforening, Et barn to forældre, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Familiens Forening, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningen, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Kommunernes Landsforening, Kvinderådet, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Mandecentret, Mødrehjælpen, Red Barnet, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden på Grønland og Statsforvaltningen.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for	Ingen	Ingen

erhvervslivet m.v.		
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Samlevende vil fremover på lige fod med ægtefæller få mulighed for at adoptere sammen, herunder adoptere den andens barn (stedbarnsadoption).	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1-8

Efter de gældende bestemmelser i adoptionslovens § 5 og 5a kan kun ægtefæller adoptere sammen, og en ægtefælle kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle.

Ægtefæller kan fortsat kun adoptere sammen. Den foreslåede ændring af § 5, *stk.* 2, betyder, at samlevende også kan adoptere sammen i lighed med ægtepar. Der vil med ændringerne i bestemmelserne ikke blive ændret i den nugældende adoptionsretlige praksis for, hvornår et samliv har en sådan karakter, at der kan ansøges om adoption. Kravet om mindst 2½ års samliv, som beskrevet i punkt 3.1. i de almindelige bemærkninger, vil således gælde både for ægtepar og samlevende. Der skal derfor i forhold til samlevende par foretages den samme undersøgelse af, om samlivskravet er opfyldt, som foretages i forhold til ægtefæller. Der vil, som efter de gældende regler, kunne ske en fravigelse af samlivskravet, eksempelvis i en situation hvor parterne har mødt hinanden i en relativ sen alder, og hvor samlivskravet kommer til at kollidere med alderskriterierne i forhold til godkendelse til fremmedadoption, eller hvor der er tale om en situation, hvor en stedbarnsadoption ikke kan udsættes.

Med ændringen af § 5 a vil det også blive muligt at gennemføre en stedbarnsadoption af en samlevers barn, ligesom det vil blive muligt at stedbarnsadoptere en tidligere ægtefælles eller samlevers barn eller adoptivbarn.

Efter de gældende regler kræver stedbarnsadoption af en ægtefælles barn eller adoptivbarn ikke godkendelse som adoptant. Med den foreslåede ændring af § 4a, *stk.* 2, vil denne undtagelse fra kravet om godkendelse også gælde i forhold til stedbarnsadoption i samlivsforhold.

Efter de gældende regler skal et samtykke til adoption afgives ved personligt fremmøde i statsforvaltningen. Dette gælder dog ikke, hvis der er tale om samtykke til, at en ægtefælle eller registreret partner kan stedbarnsadoptere barnet. Ændringen af § 8, *stk.* 1, betyder, at kravet om at afgive samtykke ved fremmøde heller ikke vil gælde i situationer, hvor der er tale om samtykke til en samlevers stedbarnsadoption af barnet.

En stedbarnsadoption har den virkning, at den adopterede i forhold til ægtefællerne eller de tidligere ægtefæller får den samme retsstilling, som hvis der var tale om deres fælles barn. Ændringen af § 16, *stk.* 2, er en konsekvensændring, sådan at den adopterede i forhold til de samlevende eller tidligere samlevende på samme måde, som hvis der havde været tale om ægtefæller, får status af at være deres fælles barn. Det bemærkes i øvrigt, at den under punkt 3.1. beskrevne praksis om ophævelse af et adoptivforhold også vil finde anvendelse i tilfælde, hvor en stedbarnsadoption af en samlevendes ægtefælles barn ønskes ophævet, herunder vurderingen af om en ophævelsen skønnes at være bedst for det mindreårige barn.

Efter den gældende bestemmelse i adoptionslovens § 20 kan adoptionsforholdet for ægtefælles fælles adoptivbarn kun ophæves over for dem begge. Ændringen af § 20, *stk.* 1, er en nødvendig følge af, at samlevende efter forslaget nu kan adoptere med den virkning, at den adopterede bliver

deres fælles barn. En eventuel ophævelse af adoptionen skal derfor også ske over for begge samlevende i disse tilfælde.

Det er muligt at tillade personer, der bor i udlandet, at adoptere efter adoptionsloven, hvis ansøgeren eller ansøgerens ægtefælle har dansk statsborgerskab og dette forhold er til hinder for at gennemføre en adoption i det land, ansøgeren bor i. Med ændringen af § 29, stk. 1, er det også muligt at gennemføre en adoption efter dansk lovgivning, hvis en samlevers danske statsborgerskab er til hinder for at gennemføre en adoption i hjemlandet.

Til § 2

Det foreslås i § 2, at loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Da der ikke foreslås særlige overgangsbestemmelser, vil de foreslåede regler i lovens §§ 1-3 også finde anvendelse på sager, der verserer på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Til § 3

Bestemmelsen i § 3 vedrører lovens territoriale område. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Det foreslås dog samtidig, at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Adoptionsloven er i kraft for Færøerne, jf. senest kongelig anordning nr. 1169 af 25. november 2006 om ikrafttræden for Færøerne af lov om adoption. Loven er ligeledes i kraft for Grønland, jf. senest kongelig anordning nr. 410 af 21. april 2010 om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af adoptionsloven.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 392 af 22. april 2013, som ændret ved § 24 i lov nr. 647 af 12. juni 2013 og § 2 i lov nr. 652 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

§ 4 a. Er den, som ønskes adopteret, under 18 år, må adoption kun bevilges, når ansøgeren er godkendt som adoptant, jf. §§ 25 a og 25 b.

Stk. 2. Godkendelse kræves dog ikke ved adoption af ægtefælles barn eller adoptivbarn eller efter regler fastsat af social- og integrationsministeren i tilfælde, hvor der består nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og adoptivbarnet eller dets forældre.

§ 5. Den, som er gift, kan bortset fra de i § 5 a, stk. 2, nævnte tilfælde kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt.

Stk. 2. Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

§ 5 a. En ægtefælle kan adoptere den anden ægtefælles barn eller adoptivbarn (stedbarnsadoption).

Stk. 2. Stedbarnsadoption kan endvidere ske af en tidligere ægtefælles barn eller adoptivbarn. Er ægteskabet ophørt ved skilsmisse eller omstødelse, kan stedbarnsadoption kun ske, hvis den, der ønskes adopteret, er myndig.

1. I § 4 a, stk. 2, indsættes efter ”ægtefælles”: ”eller samlevers”.

2. I § 5, stk. 2, indsættes efter ”ægtefæller”: ”eller samlevende”.

3. I § 5 a, stk. 1, indsættes som 2. pkt.: ”Tilsvarende kan den ene part under et samliv adoptere den anden parts barn eller adoptivbarn.”

4. I § 5 a, stk. 2, indsættes efter ”ægtefælles”: ”eller samlevers” og efter ”omstødelse, ”: ”eller er samlivet ophævet, ”.

§ 8. Samtykke efter § 7 skal afgives skriftligt under personligt fremmøde for statsforvaltningen eller for anden myndighed eller institution, som er godkendt dertil af social- og integrationsministeren. Kravet om personligt fremmøde gælder dog ikke den forælder, der afgiver samtykke til vedkommendes ægtefælle eller partners stedbarnsadoption.

Stk. 2-5. [...]

§ 16. [...]

Stk. 2. Ved stedbarnsadoption efter § 5 a får den adopterede i forhold til ægtefællerne eller de tidligere ægtefæller samme retsstilling, som om den pågældende var deres fælles barn.

Stk. 3. [...]

§ 20. Hvis ægtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptivforholdet kun ophæves over for dem begge.

Stk. 2. [...]

§ 29. Den, der har bopæl i udlandet, kan kun adoptere efter reglerne i denne lov, hvis ansøgeren eller dennes ægtefælle har dansk statsborgerskab og adoption som følge heraf ikke kan gennemføres i det land, hvor ansøgeren bor, og en dansk adoptionsbevilling får gyldighed i bopælslandet.

Stk. 2 og 3. [...]

5. I § 8, *stk. 1*, ændres ”ægtefælle ellers partners” til: ”ægtefælles eller samlevers”.

6. I § 16, *stk. 2*, ændres ”ægtefællerne eller de tidligere ægtefæller” til: ”ægtefællerne, de tidligere ægtefæller, de samlevende eller de tidligere samlevende,”.

7. I § 20, *stk. 1*, indsættes efter ”ægtefæller”:
”eller samlevende”.

8. I § 29, *stk. 1*, indsættes efter ”ægtefælle”:
”eller samlever”.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.